

Seznamy (pokračování)

LCO a akumulátor

- Reformulace rekurzivní procedury, aby umožnila LCO
- Výpočet délky seznamu `length(Seznam, Delka)`

```
length( [], 0 ).  
length( [ H | T ], Delka ) :- length( T, Delka0 ), Delka is 1 + Delka0.
```
- Upravená procedura, tak aby umožnila LCO:

```
% length( Seznam, ZapocitanaDelka, CelkovaDelka ):  
%           CelkovaDelka = ZapocitanaDelka + ,,počet prvků v Seznam''  
  
length( Seznam, Delka ) :- length( Seznam, 0, Delka ). % pomocný predikát  
  
length( [], Delka, Delka ). % celková délka = započítaná délka  
length( [ H | T ], A, Delka ) :- A0 is A + 1, length( T, A0, Delka ).
```
- Přídavný argument se nazývá **akumulátor**

Optimalizace posledního volání

- **Last Call Optimization (LCO)**
- Implementační technika snižující nároky na paměť
- Mnoho vnořených rekurzivních volání je náročné na paměť
- Použití LCO umožňuje vnořenou rekurzi s konstantními paměťovými nároky
- Typický příklad, kdy je možné použití LCO:
 - procedura musí mít pouze jedno rekurzivní volání: **v posledním cíli poslední klauzule**
 - cíle předcházející tomuto rekurzivnímu volání musí být **deterministické**
 - `p(...) :- ...` % žádné rekurzivní volání v těle klauzule
 - `p(...) :- ...` % žádné rekurzivní volání v těle klauzule
 - ...
 - `p(...) :- ..., !, p(...).` % řez zajišťuje determinismus
- Tento typ rekurze lze převést na iteraci

max_list s akumulátorem

Výpočet největšího prvku v seznamu `max_list(Seznam, Max)`

```
max_list([X], X).
```

```
max_list([X|T], Max) :-  
    max_list(T, MaxT),  
    ( MaxT >= X, !, Max = MaxT  
    ;  
    Max = X ).
```

```
max_list([H|T], Max) :- max_list(T, H, Max).
```

```
max_list([], Max, Max).
```

```
max_list([H|T], CastecnyMax, Max) :-  
    ( H > CastecnyMax, !,  
    max_list(T, H, Max )  
    ;  
    max_list(T, CastecnyMax, Max) ).
```

Akumulátor jako seznam

- Nalezení seznamu, ve kterém jsou prvky v opačném pořadí
`reverse(Seznam, OpacnySeznam)`
 - `reverse([], [])`.
 - `reverse([H | T], Opacny) :-`
`reverse(T, OpacnyT),`
`append(OpacnyT, [H], Opacny)`.
 - naivní reverse s kvadratickou složitostí
- reverse pomocí akumulátoru s lineární složitostí
 - `% reverse(Seznam, Akumulator, Opacny):`
`% Opacny obdržíme přidáním prvků ze Seznam do Akumulator v opacnem poradí`
`reverse(Seznam, OpacnySeznam) :- reverse(Seznam, [], OpacnySeznam).`
`reverse([], S, S)`.
`reverse([H | T], A, Opacny) :-`
`reverse(T, [H | A], Opacny)`. `% přidání H do akumulátoru`
 - zpětná konstrukce seznamu (srovnej s předchozí dopřednou konstrukcí, např. `append`)

reverse/2: cvičení

```
reverse( Seznam, OpacnySeznam ) :-          % (1)
    reverse( Seznam, [], OpacnySeznam ).

reverse( [], S, S ).                          % (2)
reverse( [ H | T ], A, Opacny ) :-          % (3)
    reverse( T, [ H | A ], Opacny ).
```

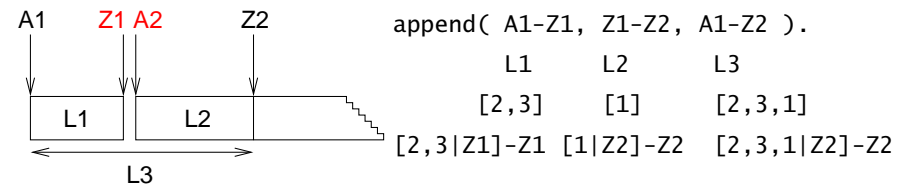
```
? - reverse([1,2,3],0).
reverse([1,2,3],0) -> (1)
    reverse([1,2,3], [], 0) -> (3)
        reverse([2,3], [1], 0) -> (3)
            reverse([3], [2,1], 0) -> (3)
                reverse([], [3,2,1], 0) -> (2)
                    yes      0=[3,2,1]
```

Neefektivita při spojování seznamů

- Sjednocení dvou seznamů
- `append([], S, S)`.
`append([X|S1], S2, [X|S3]) :- append(S1, S2, S3)`.
- ?- `append([2,3], [1], S)`.
 postupné volání cílů:
`append([2,3], [1], S) -> append([3], [1], S') -> append([], [1], S'')`
- Vždy je nutné projít celý první seznam

Rozdílové seznamy

- Zapamatování konce a připojení na konec: **rozdílové seznamy**
- $[a,b] = L1-L2 = [a,b|T]-T = [a,b,c|S]-[c|S] = [a,b,c]-[c]$
- Reprezentace prázdného seznamu: $L-L$

- ?- `append([2,3|Z1]-Z1, [1|Z2]-Z2, S)`.
 $S = A1 - Z2 = [2,3|Z1] - Z2 = [2,3| [1|Z2]] - Z2$
 $Z1 = [1|Z2] \quad S = [2,3,1|Z2]-Z2$
- Jednotková složitost, oblíbená technika ale není tak flexibilní

Akumulátor vs. rozdílové seznamy: reverse

```
reverse( [], [] ).
reverse( [ H | T ], Opacny ) :-
    reverse( T, OpacnyT ),
    append( OpacnyT, [ H ], Opacny ).                kvadratická složitost
```

```
reverse( Seznam, Opacny ) :- reverse0( Seznam, [], Opacny ).
reverse0( [], S, S ).
reverse0( [ H | T ], A, Opacny ) :-
    reverse0( T, [ H | A ], Opacny ).                akumulátor (lineární)
```

```
reverse( Seznam, Opacny ) :- reverse0( Seznam, Opacny-[] ).
reverse0( [], S-S ).
reverse0( [ H | T ], Opacny-OpacnyKonec ) :-
    reverse0( T, Opacny-[ H | OpacnyKonec ] ).      rozdílové seznamy
                                                    (lineární)
```

Příklad: operace pro manipulaci s frontou

- test na prázdnotu, přidání na konec, odebrání ze začátku

Vestavěné predikáty

- Predikáty pro řízení běhu programu
 - fail, true, ...
- Různé typy rovností
 - unifikace, aritmetická rovnost, ...
- Databázové operace
 - změna programu (programové databáze) za jeho běhu
- Vstup a výstup
- Všechna řešení programu
- Testování typu termu
 - proměnná?, konstanta?, struktura?, ...
- Konstrukce a dekompozice termu
 - argumenty?, funktor?, ...

Vestavěné predikáty

Databázové operace

- Databáze: specifikace množiny relací
- Prologovský program: **programová databáze**, kde jsou relace specifikovány explicitně (fakty) i implicitně (pravidly)
- Vestavěné predikáty pro změnu databáze během provádění programu:
 - assert(Klauzule) přidání Klauzule do programu
 - asserta(Klauzule) přidání na začátek
 - assertz(Klauzule) přidání na konec
 - retract(Klauzule) smazání klauzule unifikovatelné s Klauzule
- Pozor: nadměrné použití těchto operací snižuje srozumitelnost programu

Příklad: databázové operace

- **Caching:** odpovědi na dotazy jsou přidány do programové databáze
 - `?- solve(problem, Solution),`
`asserta(solve(problem, Solution)).`
 - `:- dynamic solve/2.` % nezbytné při použití v SICStus Prologu
- Příklad:

```
uloz_trojice( Seznam1, Seznam2 ) :-
    member( X1, Seznam1 ),
    member( X2, Seznam2 ),
    spocitej_treti( X1, X2, X3 ),
    assertz( trojice( X1, X2, X3 ) ),
    fail.
uloz_trojice( _, _ ) :- !.
```

Vstup a výstup

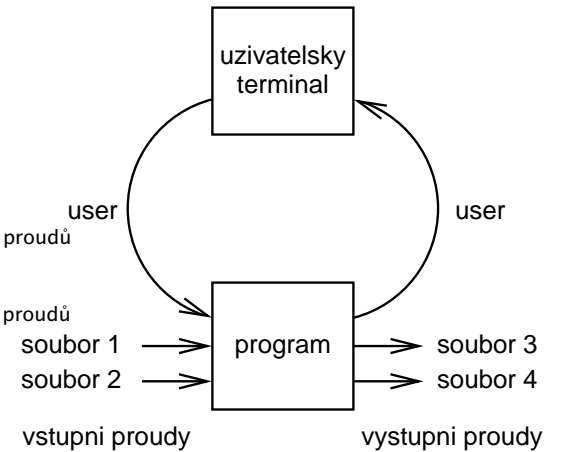
- program může číst data ze **vstupního proudu** (*input stream*)
- program může zapisovat data do **výstupního proudu** (*output stream*)

- dva **aktivní proudy**

- aktivní vstupní proud
- aktivní výstupní proud

- **uživatelský terminál** – user

- datový vstup z terminálu
chápán jako jeden ze vstupních proudů
- datový výstup na terminál
chápán jako jeden z výstupních proudů

Vstupní a výstupní proudy: vestavěné predikáty

- změna (**otevření**) aktivního vstupního/výstupního proudu: `see(S)/tell(S)`

```
cteni( Soubor ) :- see( Soubor ),
                  cteni_ze_souboru( Informace ),
                  see( user ).
```
- **uzavření** aktivního vstupního/výstupního proudu: `seen/told`
- **zjištění** aktivního vstupního/výstupního proudu: `seeing(S)/telling(S)`

```
cteni( Soubor ) :- seeing( StarySoubor ),
                  see( Soubor ),
                  cteni_ze_souboru( Informace ),
                  seen,
                  see( StarySoubor ).
```

Sekvenční přístup k textovým souborům

- **čtení dalšího termu:** `read(Term)`
 - při čtení jsou termy odděleny tečkou
 - | `?- read(A), read(ahoj(B)), read([C,D]).`
 - |: `ahoj. ahoj(petre). [ahoj('Petre!'), jdeme].`
 - A = ahoj, B = petre, C = ahoj('Petre!'), D = jdeme
 - po dosažení konce souboru je vrácen atom `end_of_file`
 - **zápis dalšího termu:** `write(Term)`
 - `?- write(ahoj).` `?- write('Ahoj Petre!').`
- nový řádek na výstup: `n`
N mezer na výstup: `tab(N)`- **čtení/zápis dalšího znaku:** `get0(Znak), get(NeprazdnyZnak)/put(Znak)`
 - po dosažení konce souboru je vrácena `-1`

Příklad čtení ze souboru

```
process_file( Soubor ) :-
    seeing( StarySoubor ),      % zjištění aktivního proudu
    see( Soubor ),              % otevření souboru Soubor
    repeat,
        read( Term ),           % čtení termu Term
        process_term( Term ),   % manipulace s termem
        Term == end_of_file,    % je konec souboru?
    !,
    seen,                        % uzavření souboru
    see( StarySoubor ).         % aktivace původního proudu

repeat.                          % opakování
repeat :- repeat.
```

Všechna řešení

- Backtracking vrací pouze jedno řešení po druhém
- Všechna řešení dostupná najednou: `bagof/3`, `setof/3`, `findall/3`
- `bagof(X, P, S)`: vrátí seznam S, všech objektů X takových, že P je splněno

```
vek( petr, 7 ).
vek( anna, 5 ).
vek( tomas, 5 ).
```

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, 5 ), Seznam ).
   Seznam = [ anna, tomas ]
```

- Volné proměnné v cíli P jsou **všeobecně kvantifikovány**

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, Vek ), Seznam ).
   Vek = 7, Seznam = [ petr ];
   Vek = 5, Seznam = [ anna, tomas ]
```

Čtení programu ze souboru

- **Interpretování** kódu programu
 - `?- consult(program).`
 - `?- consult('program.pl').`
 - `?- consult([program1, 'program2.pl']).`
- **Kompilace** kódu programu
 - `?- compile([program1, 'program2.pl']).`
 - `?- [program].`
 - `?- [user].` **zadávaní kódu ze vstupu** ukončené CTRL+D
 - další varianty podobně jako u interpretování
 - typické zrychlení: 5 až 10 krát

Všechna řešení II.

- Pokud neexistuje řešení `bagof(X,P,S)` neuspěje
- `bagof`: pokud nějaké řešení existuje několikrát, pak S obsahuje duplicity
- `bagof`, `setof`, `findall`:
P je libovolný cíl

```
vek( petr, 7 ).
vek( anna, 5 ).
vek( tomas, 5 ).
```

```
?- bagof( Dite, ( vek( Dite, 5 ), Dite \= anna ), Seznam ).
   Seznam = [ tomas ]
```

- `bagof`, `setof`, `findall`:
na objekty shromažďované v X nejsou žádná omezení: X je term

```
?- bagof( Dite-Vek, vek( Dite, Vek ), Seznam ).
   Seznam = [petr-7,anna-5,tomas-5]
```

Existenční kvantifikátor „ \exists ”

- Přidání **existenčního kvantifikátoru** „ \exists ” \Rightarrow hodnota proměnné nemá význam

?- bagof(Dite, Vek[^]vek(Dite, Vek), Seznam).

Seznam = [petr,anna,tomas]

- Anonymní proměnné jsou všeobecně kvantifikovány,
i když jejich hodnota není (jako vždy) vrácena na výstup

?- bagof(Dite, vek(Dite, _Vek), Seznam).

Seznam = [petr] ;

Seznam = [anna,tomas]

- Před operátorem „ \exists ” může být i seznam

?- bagof(Vek ,[Jmeno,Prijmeni][^]vek(Jmeno, Prijmeni, Vek), Seznam).

Seznam = [7,5,5]

Všechna řešení III.

- setof(X, P, S): rozdíl od bagof

- S je uspořádaný podle @<

- případné duplicity v S jsou eliminovány

- findall(X, P, S): rozdíl od bagof

- všechny proměnné jsou existenčně kvantifikovány

?- findall(Dite, vek(Dite, Vek), Seznam).

\Rightarrow v S jsou shromažďovány všechny možnosti i pro různá řešení

\Rightarrow findall úspěje přesně jednou

- výsledný seznam může být prázdný \Rightarrow pokud neexistuje řešení, úspěje a vrátí S = []

- ?- bagof(Dite, vek(Dite, Vek), Seznam).

Vek = 7, Seznam = [petr];

Vek = 5, Seznam = [anna, tomas]

?- findall(Dite, vek(Dite, Vek), Seznam).

Seznam = [petr,anna,tomas]